

Retailagenda provincie Groningen

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten
van de Provincie Groningen
op 29 mei 2018

Retailagenda provincie Groningen

0. Inleiding

Retailagenda: waarom als provincie investeren in retail?

De retailsector is een belangrijke drager van de (regionale) economie. Daarnaast is een goed functionerende retailsector van groot belang voor de leefbaarheid en de ruimtelijke kwaliteit van de steden en kernen in onze provincie. Onder retail verstaan we bedrijven die goederen en diensten direct aan consumenten verkopen. Het gaat daarbij onder meer om detailhandel en horeca. Als er één economische sector is die de afgelopen jaren veel veranderingen heeft moeten verwerken, dan is het wel de retailsector. Internet-winkelen, economische crisis en demografische krimp: ze hebben allemaal hun weerslag (gehad) op de retail. Duidelijk is dat niet alle retailondernemers zich even gemakkelijk (hebben) kunnen aanpassen.

De primaire verantwoordelijkheid voor de aanpak van knelpunten in de retail ligt bij de betreffende ondernemers zelf, bij vastgoedeigenaren en bij gemeenten. Gezien de duidelijke relatie met leefbaarheid, de vraag om een regionale aanpak en de behoefte aan regie, gaat het ook om een provinciale opgave.

In de afgelopen twee jaar heeft het College van Gedeputeerde Staten van Groningen dan ook hard gewerkt aan het opstellen van een provinciale retailagenda. Naast de ontwikkelingen in de retailsector zelf (zie [Koopstromenonderzoek Provincie Groningen 2016-2017](#), Broekhuis Rijs Advisering, 2017), was de ondertekening van de provinciale retaildeal in oktober 2016, samen met de Minister van Economische Zaken en de andere provincies, een belangrijke aanleiding voor het inzetten van dit proces. Deze retaildeal maakt deel uit van de [landelijke Retailagenda](#). Met de ondertekening is de toezegging gedaan om toe te werken naar een provinciale retailagenda, waarbij rekening wordt gehouden met lokale en regionale behoeftes.

Al voor de ondertekening van de retaildeal hebben Provinciale Staten van Groningen in de Omgevingsvisie het belang van de ondersteuning van de detailhandelssector opgenomen (juni 2016). Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota in juni 2017 hebben PS op aangeven van GS € 2.500.000,- voor de retailsector beschikbaar gesteld. Bij de actualisatie van de Omgevingsvisie in november 2017 hebben PS het hoofdstuk over detailhandel aangevuld, waarbij de noodzaak tot ondersteuning van deze sector scherper is geformuleerd. GS hebben daarbij aangekondigd met een inhoudelijk voorstel voor deze ondersteuning te komen.

Waarop als provincie ondersteunen?

Om te achterhalen op welke wijze de provincie het beste gemeenten en ondernemers kan ondersteunen, hebben in de periode september 2017 tot en met januari 2018 zeven *bestuurlijke overleggen* plaatsgevonden met gemeenten (in regionaal verband), in aanwezigheid van MKB Noord. Ter voorbereiding op die overleggen zijn de uitkomsten van het in opdracht van de provincie uitgevoerde koopstromenonderzoek ter informatie aan alle gemeenten gestuurd.

Als resultaat van deze bestuurlijke overleggen zijn drie algemene hoofdlijnen te onderscheiden:

1. Het ondernemerschap in de provincie dient te worden versterkt.
2. Er is op regionale schaal behoefte aan meer kennis en aan (of: ten behoeve van) de ontwikkeling van retailvisies en/of centrumplannen.
3. Er is behoefte aan ondersteuning van de uitvoering van die retailvisies / centrumplannen.

Tijdens de bestuurlijke overleggen hebben gemeenten de provincie verzocht om op dit vlak de regie te voeren. Als voorbeeld van hoe regie kan leiden tot goede samenwerking is daarbij verwezen naar de *Retailagenda Oost-Groningen*.

Op basis van de uitkomsten van de gevoerde bestuurlijke overleggen is besloten de beschikbare middelen als volgt in te zetten:

1. Budget duurzame versterking ondernemerschap	€ 227.500,-
2. Budget voor kennis- en visieontwikkeling	€ 660.000,-
onderverdeeld naar:	
a) Budget kennisontwikkeling	€ 110.000,-
b) Budget visieontwikkeling	€ 550.000,-
3. Budget ondersteuning uitvoering visies	€ 1.500.000,-

Daarnaast is er 4,5% van het totaalbedrag gereserveerd voor uitvoeringskosten, te weten € 112.500,-.

Voor budgetten 2b en 3 is een subsidieregeling opgesteld, die tegelijk met deze agenda wordt vastgesteld.

Met het vaststellen van deze kaders bleven er nog verschillende vragen over de precieze invulling van de middelen over. Zeker met het oog op de provinciale rol in de "Opgaven, Rollen en Taken-discussie" (in verband met de gemeentelijke herindelingen) leek het goed en noodzakelijk om opnieuw in gesprek te gaan met de gemeenten en een aantal andere partijen. Dat heeft geresulteerd in een *ambtelijke bijeenkomst* op 10 april 2018. Het gesprek ging over de invulling en uitwerking van wat er al in de kaders was vastgelegd.

Algemene adviezen uit de ambtelijke bijeenkomst van 10 april 2018:

- Zorg er bij de duurzame versterking van het ondernemerschap voor dat kan worden tegemoet gekomen aan de specifieke behoeftes van ondernemers. De behoeftes zijn divers, maatwerk is essentieel.
- Voor ondersteuning bij visieontwikkeling en voor ondersteuning bij de uitvoering van visies is een subsidieregeling het beste instrument. Daarbij wordt de provincie het volgende gevraagd:
 - o Houd de regeling simpel, zorg dat maatwerk mogelijk is, faciliteer visies in verschillende gradaties en faciliteer ondersteuning naar behoefte.
 - o Zet het geld niet in voor de financiering van stenen. Daarvoor is het beschikbare bedrag te laag. Het is wel goed en belangrijk om middelen in te zetten voor aanvullende of stimulerende maatregelen in relatie tot die stenen.
 - o Verdeel de middelen niet vooraf over de regio's.
 - o Werk niet met tenders: ga in gesprek met aanvragers en start zodra het kan.

De uitkomsten van het hiervoor beschreven proces zijn verder uitgeschreven en hebben geresulteerd in deze *Retailagenda provincie Groningen*. Bij deze retailagenda hoort de *Subsidieregeling Retailagenda provincie Groningen*, op grond waarvan de uitvoering van een belangrijk deel van de agendaonderdelen kan plaatsvinden. Doel van de retailagenda en de subsidieregeling is de duurzame versterking van de retailstructuur in de provincie Groningen.

1. Agendaonderdeel 1: Duurzame versterking ondernemerschap

Programma duurzame versterking ondernemerschap

Om het ondernemerschap in de provincie duurzaam te versterken is gezocht naar een stevige partner die hierin een belangrijke ondersteunende rol kan spelen. Die partner is gevonden in MKB Noord. Door MKB Noord wordt, in samenspraak met de provincie, een programma ontwikkeld, waarbij het invliegen van deskundigheid om ondernemers op een nieuw niveau te laten komen uitgangspunt is. Het gaat daarbij zowel om individuele ondernemers als om ondernemerscollectieven.

Hoe het programma precies vorm krijgt, is afhankelijk van de behoeftes van de ondernemers. Voor het in beeld krijgen van die behoeftes wordt gestart met het organiseren van kick off bijeenkomsten. Deze zullen direct na de zomer plaatsvinden. Op basis van de uitkomsten van die kick off bijeenkomsten wordt het vervolg van het programma vorm gegeven.

Bij het doorontwikkelen van het programma staan de volgende doelen scherp op het netvlies:

1. Het ondernemerschap in de provincie moet zodanig versterkt worden dat er sprake is van een goede toekomstbestendigheid van zowel individuele ondernemingen als van het collectief waar deze ondernemingen toe behoren. Dit vraagt maatwerk per bedrijf / locatie.
2. Er moet nadrukkelijk aandacht worden besteed aan nieuwe ontwikkelingen, waarbij zeker de mogelijkheden die digitalisering / social media bieden aan de orde moeten komen.

Om alle ondernemers de mogelijkheid te bieden om mee te doen, worden de kick off bijeenkomsten gefinancierd uit provinciale middelen (budget versterken ondernemerschap).

Wanneer een ondernemer kiest voor een vervolgtraject, dan verwachten we daarvoor ook een bijdrage van die ondernemer zelf.

Daarnaast wordt voor het vervolgtraject ook al gezocht naar partners. Dan gaat het om partijen die mogelijk willen meefinancieren en om partijen die op allerlei gebied kennis kunnen overdragen. Uiteraard zien we daarbij een rol voor gemeenten en banken.

Overige activiteiten duurzame versterking ondernemerschap

Gelet op de diversiteit in de provincie is het goed voorstelbaar dat er heel specifieke vragen van ondernemers(collectieven) zijn, waar het programma onvoldoende antwoord op kan geven.

Ook in die gevallen kan een bijdrage uit het budget duurzame versterking ondernemerschap worden aangevraagd. Daarbij staat maatwerk centraal. Ieder verzoek wordt individueel beoordeeld, waarbij in elk geval steeds de vragen moeten worden beantwoord of het ondernemerschap door de investering duurzaam wordt versterkt en of de kosten in verhouding staan tot de opbrengsten. Waar het bij het hiervoor beschreven programma om een aanbod gaat (weliswaar opgesteld op basis van door ondernemers aangegeven behoeftes), gaat het hier echt om vragen vanuit de ondernemer(s) zelf.

Andere ideeën ter ondersteuning van de duurzame versterking van het ondernemerschap zijn:

1. Het samenstellen van een adviseurspoule, waardoor ondernemers(verenigingen) niet uitgebreid hoeven te zoeken, maar snel zicht hebben op welke adviseur hen zou kunnen helpen hun specifieke vraag te beantwoorden.
2. De ondersteuning van de Retail Academy on Tour (zie tekstblok).

Aanbod Groningen City Club

Tijdens de ambtelijke bijeenkomst op 10 april 2018 is door de Groningen City Club (GCC) het aanbod gedaan dat gemeenten en retailondernemers uit de hele provincie Groningen gebruik kunnen maken van de Retail Academy Groningen. Daar zijn voor hen geen kosten aan verbonden. De GCC organiseert in dit kader 8 bijeenkomsten per jaar in Martiniplaza.

Dat dit aanbod zeker wordt gewaardeerd, bleek al op de eerste bijeenkomst daarna (25 april 2018). Daar was al een aantal ondernemers van buiten de gemeente Groningen aanwezig. Er wordt gewerkt aan het meer bekendheid geven van dit aanbod, in de verwachting dat er meer ondernemers gebruik zullen maken van dit aanbod.

In overleg met de GCC is het ook mogelijk om een "Retail Academy on Tour" te organiseren. Eventuele extra kosten hiervoor kunnen door de provincie (uit het budget duurzame versterking ondernemerschap) worden betaald.

2. Agendaonderdeel 2: Kennis- en visieontwikkeling

a. Kennisontwikkeling

Tijdens de bestuurlijke overleggen is naar voren gekomen dat er bij de meeste partijen behoefte is aan meer kennis. Om die reden is een deel van de beschikbare middelen gereserveerd voor kennisontwikkeling en kennisdeling.

Dat partijen het gevoel zouden hebben dat zij over te weinig informatie beschikken, was al voorzien. Om deze reden heeft de provincie *Locatus database* aangeschaft. Daarnaast is in 2016 in opdracht van de provincie het eerder genoemde koopstromenonderzoek uitgevoerd.

Maar er is behoefte aan meer. Afgesproken is dat de provincie in elk geval de volgende onderzoeken (mee)betaalt:

- Onderzoek Fryslân-Groningen-Drenthe (onderdeel uit de provinciale Retaildeal).
- Provinciaal onderzoek naar perifere detailhandelsvestigingen en grootschalige detailhandelsvestigingen (PDV/GDV-onderzoek, aanvulling op het eerder uitgevoerde koopstromenonderzoek).
- Koopstromenonderzoek wijkwinkelcentra gemeente Groningen.

b. Opstellen regionale retailvisies

Naast kennisontwikkeling is ook de behoefte aan ondersteuning bij visieontwikkeling nadrukkelijk naar voren gekomen tijdens de bestuurlijke overleggen.

Om de betrokken partijen hierbij te ondersteunen is hiervoor € 550.000,- beschikbaar gesteld. Voor de verdeling van onder meer deze middelen is de *Subsidieregeling Retailagenda provincie Groningen* vastgesteld.

Gelet op de complexiteit van de opgave en om stagnatie in de aanpak van de opgave te voorkomen, worden gemeenten en ondernemersverenigingen in de gelegenheid gesteld om met cofinanciering van de provincie externe expertise in te huren voor ondersteuning en advies bij het opstellen van retailvisies dan wel centrumplannen met uitvoeringsplannen.

Om regionale samenwerking te bevorderen heeft het de voorkeur dat er in *regionaal* verband en met alle betrokken actoren (ondernemers, vastgoedeigenaren, omwonenden en gemeenten) retailvisies of centrumplannen worden ontwikkeld. Wanneer een regionale visie niet tot de mogelijkheden behoort, dan is het mogelijk om een regionaal afgestemde visie op te stellen. Een visie dient altijd een uitvoeringsstrategie in de vorm van een uitvoeringsplan te bevatten.

Concreet kan op grond van de subsidieregeling dus een bijdrage worden aangevraagd voor de ondersteuning bij het opstellen van een retailvisie dan wel centrumplan inclusief uitvoeringsplan, waarbij ook ondersteuning voor de bij het proces behorende marketing en communicatie mogelijk is. Deze aanvragen kunnen vanaf 1 september 2018 tot en met 31 december 2019 worden ingediend of -als dit eerder het geval is-, tot het beschikbare budget is uitgeput. De aanvragen worden behandeld in volgorde van binnenkomst. Er wordt een adviescommissie in het leven geroepen, die maandelijks bij elkaar zal komen. Deze adviescommissie informeert Gedeputeerde Staten over het al dan niet honoreren van de subsidieaanvragen. De adviescommissie wordt samengesteld uit externe en interne leden.

3. Agendaonderdeel 3: Ondersteuning uitvoering visies

De kosten van de uitvoering van retailvisies zijn voor gemeenten in de meeste gevallen te hoog om alleen te dragen. Uiteraard mag er een bijdrage van lokale ondernemers worden verwacht, maar ook die bijdrage is vaak begrensd. Tijdens de bestuurlijke overleggen bleek dan ook een duidelijke behoefte aan ondersteuning door de provincie. Reden om hiervoor € 1.500.000,- beschikbaar te stellen. De *Subsidieregeling Retailagenda provincie Groningen* biedt ook mogelijkheden om een eenmalige bijdrage voor de uitvoering van retailvisies te krijgen.

Subsidie kan onder meer worden aangevraagd voor een stimuleringsregeling die gericht is op de verplaatsing van ondernemers, voor de sanering van vierkante meters winkelvloeroppervlak en voor gevelverbetering en verbetering van de openbare ruimte / verblijfskwaliteit. Ook hierbij is ondersteuning voor de bij het proces behorende marketing en communicatie in de breedste zin van het woord mogelijk. Geen subsidie wordt verleend aan aankoop en/of sloop van panden. Uitgangspunt is de noodzakelijke maatregelen met cofinanciering in gang te zetten.

Ook voor deze aanvragen geldt dat zij vanaf 1 september 2018 tot en met 31 december 2019 kunnen worden ingediend. De regeling sluit eerder als het beschikbare budget eerder is uitgeput. De aanvragen worden behandeld in volgorde van binnenkomst. Dezelfde adviescommissie die over de aanvragen voor het opstellen van visies gaat, zal ook advies aan Gedeputeerde Staten geven over de aanvragen voor uitvoeringsplannen.

4. Agendaonderdeel 4: Lobby- en andere ondersteunende activiteiten

In de krimplot die samen met de zogenaamde K6 wordt gevoerd (6 provincies met krimpregio's in hun midden) worden stelselmatig ook de retailuitdagingen voor deze regio's geagendeerd, zowel bij het Rijk als bij politieke vertegenwoordigers. Daarbij trekken we samen op met de bestuurders uit onze regio's. Duidelijk is dat de specifieke context waarin de krimpregio's de retailuitdagingen te lijf moeten gaan, voor een extra dimensie zorgt (herbestemming tot wonen zorgt weer voor een probleem op het woondomein), die nog niet overal is gedrongen. Op dat vlak zal nog veel lobbywerk moeten worden verzet. Daar waar mogelijk wordt samen met VNO-NCW/MKB opgetrokken o.a. in het kader van [NL Next Level](#).

5. Evaluatie

Eind 2019 vindt er een evaluatie van de retailagenda plaats. In de evaluatie worden de resultaten van de agenda beschreven. Bijvoorbeeld: hoeveel visies zijn er (regionaal) ontwikkeld en/of uitgevoerd, waarover is kennis verzameld en hoeveel bijeenkomsten ter stimulering van het ondernemerschap zijn er gehouden. Daarbij wordt tevens een afweging gemaakt of voortgang van beleid gezien de primaire rol van de gemeenten op dit beleidsterrein nog steeds wenselijk is.

6. Communicatie

De communicatie om alle relevante partijen te informeren wordt in samenspraak met betrokken partners opgezet.

===